

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Cdo/16/2024
Identifikačné číslo spisu:	7511200845
Dátum vydania rozhodnutia:	25.09.2024
Meno a priezvisko:	Mgr. Renáta Gavalcová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:7511200845.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ R. V., narodenej Z., 2/ R. V., narodenej Z. 3/ W. J., narodenej Z. 4/ C. V., narodeného Z., všetci zastúpení advokátkou JUDr. Evou Hencovskou, Košice, Bajzova 2, proti žalovaným 1a/ K. F. I. I., narodenej Z., 1b/ W. S. Y., narodenej Z., 2/ W. I. I., narodenej Z. M. 3/ C. O., narodenej Z., o určenie vlastníckeho práva, vedenej na Mestskom súde Košice (predtým Okresný súd Košice - okolie) pod sp. zn. K3-15C/19/2011, o dovolaní žalobcov 1/ až 4/ proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 13. decembra 2018 sp. zn. 3Co/103/2017 v spojení s opravným uznesením Krajského súdu v Košiciach z 21. februára 2019, takto

rozhodol:

I. Dovolanie o d m i e t a.

II. Žalovaná 2/ má voči žalobcom 1/ až 4/ nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

III. Žalovaní 1a/, 1b/ a 3/ nemajú nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Košice - okolie (teraz Mestský súd Košice), (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“), v poradí druhým rozsudkom zo 06. októbra 2016 č. k. 15C/19/2011-241 určil, že žalobcovia I. V. a R. V., bytom J. XX (ďalej iba „pôvodní žalobcovia“) sú bezpodielovými spoluvlastníkmi nehnuteľnosti KÚ J., a to parcely registra C č. XX/X - záhrada o výmere 76 m² a parcely č. XX/X - zastavané plochy a nádvoria o výmere 15 m², a to na základe Geometrického plánu č. XXX/XXXX o veľkosti spoluvlastníckeho podielu v celosti. Druhým výrokom určil, že geometrický plán č. XXX/XXXX overený dňa 29. decembra 2010 sa stáva súčasťou rozsudku. Ďalším výrokom priznal náhradu trov konania zástupcovi žalobcov vo výške 100 %.

1.1. Súd prvej inštancie dôvodil, že strany sporu sú podielovými spoluvlastníkmi parcely č. XX/X - záhrady o výmere 390 m². Pôvodní žalobcovia 1/ a 2/ (I. V. a R. V.) vlastnia spoluvlastnícky podiel vo výške 1/3, žalovaní 1/ a 2/ vlastnia podiel vo výške 1/3 a žalovaná 3/ vlastní podiel 1/3. Na základe kúpnej zmluvy uzavretej vo forme notárskej zápisnice dňa 27. novembra 1967 odkúpili pôvodní žalobcovia od predchádzajúcich vlastníkov W. T. a manželky S. rod. E. nehnuteľnosti, a to rodinný dom v J. č. domu XX s dvorom v rozdelenom stave podľa LV kat. úz. J., č. evidenčného listu neuvedený,

parcela č. XX/X vo výmere 565 m² a záhrada parcela č. XX o výmere 1147 m², LV č. XX. W. T. a manželka S. nadobudli vlastnícke právo od vdovy E. T., rod. T., ktorej boli nehnuteľnosti pridelené na základe výmeru o vlastníctve pôdy z 08. apríla 1948. Predmetom prídelenia boli parcely pôvodne evidované vo vložke Z. kat. úz. J., okrem iných parcely č. XX/X - záhrady o výmere 0,074 ha, polovica domu č. XX, parcela XX/X - zastavaná plocha o výmere 0,021 ha, parcela č. XX/X - spoločný dvor o výmere 0,176 ha a parcela č. XX/X - spoločná cesta o výmere 0,0048 ha. Podľa odôvodnenia rozsudku (bod 18.) ďalší predchodcovia získali nehnuteľnosti, okrem iného aj parcelu č. XX/X - spoločný prechod pre majiteľov parcely č. XX/X a XX/X na základe prídellovej listiny dňa 17. marca 1962 v prospech I. K. a S. rod. G.. I. I. a manželka S. získali na základe výmeru o vlastníctve pôdy z 08. apríla 1948 spoločný dvor a spoločnú cestu, ako sú tieto zapísané na výmere. Z pozemno-knižnej vložky č. XXX kat. úz. J. je zrejmé, že cesta č. XX/X je evidovaná o výmere 156 m², pričom je tu daná poznámka - služobnosti, spoločný prechod v prospech parcely č. XX/X a XX/X vo vložke XXX. Po oboznámení sa s doslovným znením notárskej zápisnice spísanej medzi pôvodnými vlastníkmi W. T. a manželkou S. ako predávajúcimi a R. V. a I. V. ako kupujúcimi, súd prvej inštancie zistil, že dvor bol predávaný v tom čase v rozdelenom stave. Zmluva bola spísaná 27. novembra 1967. Žalovaní spochybňujú rozdelenie spoločného dvora tak, ako to tvrdili žalobcovia. Súd prvej inštancie poznamenal, že v konaní bol vypočutý ako svedok G. T., ktorý žil spoločne s rodičmi v rodičovskom dome, ktorý bol predmetom prevodu na žalobcov a ten potvrdil, že spoločný dvor bol rozdelený na tri časti s tým, že každý mal svoju časť, a to K., T. a I.. Tento dvor nebol spoločný, pretože sa rozdelil a každý z nich vedel, odkiaľ pokiaľ má dvor užívať a vedel, ktorá časť mu patrí. Vyjadril sa aj k užívaniu tohto dvora. Je pravdou, že na základe prídellových listín bol nadobudnutý spoločný dvor a cesta, podľa názoru súdu prvej inštancie je zrejmé, že v priebehu užívania sa pôvodní vlastníci dohodli na rozdelení dvora tak, ako to bolo prezentované vo výpovedi svedka T., syna pôvodného vlastníka, ktorý potvrdil rozdelenie dvora i spôsob užívania jednotlivými vlastníkmi. Tieto dohody neboli reálne premietnuté a zapísané v katastri nehnuteľností. Došlo k dohode o reálnosti rozdelenia nehnuteľností, ktoré bolo rešpektované a v dobrej viere užívané. Takéto reálne rozdelenie bolo po celú dobu rešpektované a aj žalobcovia takto po kúpe v roku 1967 vstúpili do držby pôvodných predchodcov (T.) a takto začali nehnuteľnosť užívať. Súd prvej inštancie právne posúdil návrh žalobcov podľa ust. § 130 OZ a § 134 OZ v znení platnom od roku 1992. Vykonaným dokazovaním mal za preukázané, že žalobcovia dobromyseľne, nepretržite a po dobu stanovenú zákonom užívali nehnuteľnosti, ktoré sú predmetom tohto konania ako svoje, a to práve na základe kúpnopredajnej zmluvy od pôvodného spoluvlastníka v rozsahu, ktorý im pôvodný spoluvlastník vymedzil na základe reálnej delby medzi pôvodnými spoluvlastníkmi, ktorí sa takýmto spôsobom na základe dohody medzi sebou upravili. Takýmto spôsobom bolo užívanie rešpektované aj pôvodnými ostatnými podielovými spoluvlastníkmi, a preto súd rozhodol tak, ako je to uvedené vo výroku tohto rozsudku.

1.2. O trovách konania súd rozhodol podľa ust. § 255 ods. 1 CSP, a priznal úspešnému žalobcovi proti žalovaným náhradu trov konania vo výške 100 %.

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej aj „krajský súd“ alebo „odvolací súd“), na odvolanie pôvodne žalovaných 1/ a 2/, rozsudkom z 13. decembra 2018 sp. zn. 3Co/103/2017, v spojení s opravným uznesením z 21. februára 2019, zmenil rozsudok tak, že žalobu zamietol; pôvodne žalovaným 1/ a 2/ priznal náhradu trov konania proti žalobcom v celom rozsahu; a žalovanej 3/ nepriznal náhradu trov konania proti žalobcom.

2.1. Odvolací súd vo svojom rozhodnutí dôvodil, že pôvodní žalobcovia tvrdili, že ako podieloví spoluvlastníci pozemku parcelné č. XX/X - záhrady s výmerou 389 m² nadobudli vydržaním samostatne vlastnícke právo k reálne vyčlenenej časti z tohto pozemku, ktorej zodpovedajú novovytvorené parcely parcelné č. XX/X - záhrada s výmerou 76 m² a parcelné č. XX/X - zastavaná plocha s výmerou 15 m² podľa geometrického plánu vyhotoveného spoločnosťou Geotop Košice s.r.o. dňa 17. decembra 2010, overeného dňa 29. decembra 2010, číslo plánu XXX/XXXX. Žalobcovia ďalej tvrdia, že reálne odčlenenú časť dobromyseľne užívajú od roku 1967 v dobrej viere, pričom titul držby vyvodzujú z notárskej zápisnice z 27. novembra 1967, resp. z reálnej delby spoločného pozemku jeho pôvodnými spoluvlastníkmi. Pre rozhodnutie vo veci bolo preto potrebné posúdiť, či u právnych predchodcov žalobcov mohla vzniknúť oprávnená držba, s možnosťou započítania do vydržacej doby ich právnych nástupcov. Odvolací súd uviedol, že ak k dohode o reálnom rozdelení podielového

spoluvlastníctva malo dôjsť po 1. apríli 1964, teda za účinnosti zákona č. 40/1964 Zb. (OZ), je potrebné vychádzať z ust. § 141 ods. 1 OZ v jeho pôvodnom znení, podľa ktorého sa spoluvlastníci môžu dohodnúť o zrušení spoluvlastníctva a o vzájomnom vyporiadaní; ak je predmetom v spoluvlastníctve nehnuteľnosť, dohoda musí byť písomná. Nedostatok písomnej formy bol sankcionovaný podľa § 40 ods. 1 OZ jej absolútnou neplatnosťou. Preto akákoľvek ústna zmluva týkajúca sa právnych vzťahov k nehnuteľnosti nemohla byť titulom vstupu do oprávnenej držby k nehnuteľnosti a pre následné vydržanie vlastníckeho práva po 1. apríli 1964. Ak by aj bolo došlo k dohode o užívaní konkrétnych častí nehnuteľnosti jej rozdelením na reálne časti, môže byť takáto dohoda považovaná iba za dohodu spoluvlastníkov o spôsobe užívania spoločnej veci a nemôže zakladať vstup do oprávnenej držby, pri ktorej sa predpokladá, že držiteľ je so zreteľom na všetky okolnosti presvedčený, že mu vec patrí. Pre prípad, že by vstup do oprávnenej držby u právnych predchodcov žalobcov mal nastať do 31. marca 1964, teda za účinnosti tzv. Stredného občianskeho zákonníka (zákon č. 141/1950 Zb.), je potrebné skonštatovať, že spoločný právny režim užívania pozemku, zapísaného v súčasnosti v katastri nehnuteľností pod parcelným č. XX/X právnymi predchodcami všetkých sporových strán mohol vzniknúť najskôr po 17. marci 1962, kedy došlo k prideleniu vlastníckeho práva prídelovou listinou v prospech právnych predchodcov žalovaných 1/ a 2/ I. K. s manželkou. Zároveň je potrebné brať do úvahy, že jedinou z pridelených nehnuteľností, pri ktorej mohlo vzniknúť právo užívania viacerými subjektmi, je pozemok parcelné č. XX/X, tvoriaci spoločný prechod pre majiteľov pozemkov parcelné číslo XX/X a XX/X, resp. po prečíslovaní pre majiteľov parciel č. XX/X a XX/X. Aj pri držbe podľa zákona č. 141/1950 Zb. sa vyžadovalo preukázanie dobromyseľnosti so zreteľom na všetky okolnosti, pričom prezumpcia oprávnenej držby platí až po vstupe do držby, pričom okolnosti vstupu musia byť preukázané konkrétnymi skutočnosťami (titul vstupu do držby). Z dôkazov, ktoré boli vo veci vykonané však nevyplyva žiaden konkrétny skutkový záver svedčiaci existencii takého právneho úkonu, ktorý by mohol byť považovaný za titul pre vstup právnych predchodcov žalobcov do oprávnenej držby. Odvolací súd opakuje, že takýmto titulom nemôže byť ústna dohoda spoluvlastníkov o spôsobe užívania spoločnej veci. Podľa § 40 ods. 1 zákona č. 141/1950 Zb. sa vyžadovala písomná forma pre právne úkony týkajúce sa práv k nehnuteľnostiam. Odvolací súd ďalej zaujal stanovisko k tvrdeniu žalobcov, že titulom vstupu do oprávnenej držby je kúpna zmluva z 27. novembra 1967, ktorou nadobudli do svojho vlastníctva dom s dvorom v rozdelenom stave. Krajský súd v Košiciach vo svojom rozhodnutí z 26. februára 2016 č. k. 3Co/9/2015-197 vyslovil právny názor vyplývajúci zo skutkového zistenia, ktoré v ďalšom konaní nebolo spochybnené ani zmenené, že pôvodní žalobcovia riadne nadobudli vlastnícke právo iba a výlučne k tým nehnuteľnostiam, ktoré sú vymedzené v kúpnej zmluve z 27. novembra 1967. V tejto zmluve nie je uvedená ako predmet prevodu parcela č. XX/X, ani spoluvlastnícky podiel k nej, hoci v čase uzavretia kúpnej zmluvy už existovala ako nehnuteľnosť, ktorá bola v podielovom spoluvlastníctve T., I. a K. Odvolací súd vytýkal súdu prvej inštancie, že nevykonával riadny výklad prejavu vôle obsiahnutého v kúpnej zmluve, predovšetkým v tom, že nevyjasnil, čo bolo v zmluve myslené slovným vymedzením „dvor v rozdelenom stave“. Odvolací súd zastáva názor, že ak v notárskej zápisnici z 27. novembra 1967 nebol ako predmet prevodu výslovne uvedený spoluvlastnícky podiel k nehnuteľnosti parc. č. XX/X, ani k žiadnej inej nehnuteľnosti existujúcej v čase uzavretia zmluvy, zapísanej v katastrálnom operáte a tvoriacej podielové spoluvlastníctvo pôvodných vlastníkov prevádzaných pozemkov, nie je možné právnym výkladom notárskej zápisnice, ktorá je verejnou listinou, dospieť k záveru, že by predmetom prevodu vlastníckeho práva bola aj konkrétna časť inej nehnuteľnosti, nespomenutej v tomto dokumente. Tento záver odvolacieho súdu sa vzťahuje aj na neurčitú formuláciu časti zmluvy v doslovnom znení „rodinný dom v J. č. d. XX s dvorom v rozdelenom stave“. Z textu zmluvy nie je možné vyvodiť, že sa týka reálne vyčleneného podielu z právne existujúcej nehnuteľnosti parc. č. XX/X. Preto podľa názoru odvolacieho súdu žalobcovia nemôžu úspešne odvodiť vstup do oprávnenej držby z kúpnej zmluvy z 27. novembra 1967. Na tejto skutočnosti nič nemenia ani výpovede svedkov, vypočutých v konaní, najmä výpoveď svedka T., na ktorú sa žalobcovia odvolávajú. So zreteľom na všetky uvedené okolnosti dospel odvolací súd k záveru, že žalobcovia nepreukázali existenciu právneho titulu, ktorý by bolo možné považovať za dôvod vstupu do oprávnenej držby ich alebo ich právnych predchodcov. Tým zároveň nedokázali splnenie podmienok vydržania v rozsahu tej časti súčasnej parcely č. XX/X, ku ktorej žiadali určiť vlastnícke právo, teda k novovytvoreným parcelám parcelné č. XX/X a XX/X. Odvolací súd preto posúdil odvolanie žalovaných 1/ a 2/ ako dôvodné a podľa § 388 CSP zmenil rozsudok súdu prvej inštancie tak, že žalobu zamietol.

2.2. Odvolací súd podľa § 396 ods. 2 CSP rozhodoval o trovách celého konania. O nároku na náhradu trov konania bolo rozhodnuté podľa § 255 ods. 1 CSP. V konaní mali plný úspech žalovaní, preto im vznikol nárok na náhradu trov proti neúspešným žalobcom. Žalovanej 3/ preukázateľne v tomto konaní žiadne trovy nevznikli, preto odvolací súd rozhodol o nepriznaní trov žalovanej 3/. Žalovaní 1/ a 2/ boli vo veci zastúpení advokátom a navyše im vznikli trovy zaplatením súdneho poplatku, preto im odvolací súd priznal náhradu trov celého konania voči žalobcom v plnom rozsahu.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu v rozsahu výrokov, ktorými bol zmenený rozsudok súdu prvej inštancie a žalovaným 1/ a 2/ bola priznaná náhrada trov, podali žalobcovia 1/ až 4/ (ďalej aj „dovolatelia“) dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

3.1. Dovolatelia uviedli, že po uzatvorení kúpnej zmluvy v roku 1967 ich právni predchodcovia nehnuteľnosť vo vymedzenom rozsahu nerušene a dobromyseľne užívali, a to až do roku 2007. Počas tohto obdobia sa nikdy nevyskytol problém ohľadom rozdelenia a následného užívania nehnuteľností. O pozemky sa ich právni predchodcovia starali a užívali ich v dobrej viere tak, ako im boli predané, a ako im ich vymedzil pôvodný vlastník viac ako 47 rokov. Už samotná kúpna zmluva z 27. novembra 1967 bola titulom svedčiacim o vstupe ich právnych predchodcov do oprávnenej držby. Aj ak by súd nevzal na zreteľ obdobie predchádzajúce uzatvoreniu kúpnej zmluvy, je nutné prihliadnuť na skutočnosť, že samotná kúpna zmluva obsahovala vymedzenie nehnuteľnosti ako „dvor v rozdelenom stave“. Užívanie dvora v rozdelenom stave bolo zachované dlhé obdobie od kúpy nehnuteľnosti až do roku 2007 a bolo medzi jednotlivými podielovými spoluvlastníkmi rešpektované. Pokiaľ súd uviedol, že vstup do oprávnenej držby mohol vzniknúť najskôr po 17. marci 1962, v tom čase bol v platnosti a účinnosti zákon č. 141/1950 Sb., ktorý poznal a aj definoval pojem vydržania a držby. Držiteľom podľa ustanovení tohto zákona bol ten, kto s vecou nakladal ako so svojou alebo vykonával právo pre seba. Vydržacia doba bola pre nehnuteľné veci stanovená na dobu 10 rokov. Následne zákon č. 40/1964 už vydržanie neupravoval vôbec. Tento nedostatok zhojila až novela č. 509/1991 Zb., ktorá zakotvila, že možnosť započítania nepretržitej držby vykonávanej aj pred obdobím jej platnosti a účinnosti, t. j. pred 01. januárom 1992. Preto zastávajú názor, že ich právni predchodcovia už pred rokom 1936 sa dohodli na rozdelení nehnuteľnosti, čo potvrdil svedok pán T. Po celý čas až do roku 1965 nehnuteľnosti na základe reálneho rozdelenia užívali. Následne v roku 1967 ich právni predchodcovia nadobudli vlastnícke právo v rozsahu vlastníctva predávajúceho, označené ako „rozdelený dvor“. Je zrejmé, že pod pojmom rozdelený dvor je potrebné vnímať určité hranice pozemkov, ktoré patrili jednotlivým vlastníkom. Ich právni predchodcovia pokračovali v užívaní nehnuteľnosti nerušene a v dobrej viere na základe kúpnej zmluvy a vymedzenia hraníc pozemku predávajúcim až do roku 2007. Podľa novely zákona č. 509/1991 Zb. si ich právni predchodcovia mohli do obdobia oprávnenej držby započítať aj obdobie, počas ktorého poňali nehnuteľnosť vo vymedzenom rozsahu za svoju a riadne ju ako svoje vlastníctvo užívali aj pred rokom 1991. V tomto smere poukázali na rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/80/01, kde najvyšší súd konštatoval, že podľa platnej právnej úpravy sa oprávnený držiteľ stáva vlastníkom veci, ak ju má nepretržite v držbe po dobu desiatich rokov, ak ide o nehnuteľnosť. Hypotéza tejto právnej normy vyžaduje len splnenie podmienky oprávnenej držby po dobu desať rokov, žiadne ďalšie podmienky pre dôsledok stanovený v dispozícii (nadobudnutie vlastníctva) nestanovuje. Taktiež poukázali na rozhodnutie sp. zn. 5Cdo/149/2007. Podľa ustálenej súdnej praxe je funkciou vydržania možnosť, aby ten kto vec dlhodobo ovláda v dobrej viere, že je jej vlastníkom, nadobudol k nej vlastnícke právo. Vydržanie ako inštitút tak má hojiť najmä vady alebo nedostatky nadobúdacieho titulu tak, ako tomu bolo aj v danom prípade. Odvolací súd sa sústredil len na gramatický výklad zmluvy, a keďže mal za to, že zmluva neobsahovala rozdelenie nehnuteľnosti tak, ako sa ho povodní žalobcovia domáhajú, poprel existenciu akéhokoľvek titulu vydržania a vstupu do oprávnenej držby. Napadnuté rozhodnutie súdu preto vo svetle dôkaznej situácie považujú za nesprávne, nezodpovedajúce vykonanému dokazovaniu. Súd vôbec nezvážil a neprihliadol na výpovede jednotlivých svedkov, ktorí verifikovali tvrdenia ich právnych predchodcov.

3.2. Dovolatelia preto navrhujú, aby dovolací súd zmenil napadnutý rozsudok odvolacieho súdu tak, že potvrdzuje rozsudok okresného súdu, a že žalovaní 1/ a 2/ sú povinní spoločne a nerozdielne nahradiť žalobkyni trovy konania v rozsahu 100 %, ktoré budú vyčíslené samostatným uznesením.

4. Žalovaná 2/ vo svojom vyjadrení k dovolaniu uviedla, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu

považuje za zákonný a vecne správny, preto dovolanie nepovažuje za dôvodné. Navrhuje preto dovolanie odmietnuť, resp. ho ako nedôvodné zamietnuť.

5. Žalovaná 3/ vo svojom vyjadrení k dovolaniu uviedla, že tu žije už 66 rokov a minimálne tak nástupom E. T. a následne manželov T. a pôvodných žalobcov bola 1/3 spoločného dvora v dobromyseľnej držbe, a títo od uzatvorenia kúpnej zmluvy s manželmi T. predmetnú 1/3 aj nerušene užívali. Každý zo spoluvlastníkov vedel, ktorú časť dvora má užívať a nikdy ohľadom tohto delenia nevznikali problémy. Toto reálne rozdelenie bolo rešpektované a v dobrej viere užívané. Spoluvlastníci sa dohodli, že každý si pred svojím domom postaví verandu (parc. č. XX/X), ako prístup k domu. Žalobcovia si napokon nechali na základe geometrického plánu vyčleniť z parcely č. XX/X novovytvorené parcely č. XX/X o výmere 76 m² a parc. č. XX/X o výmere 15 m², ktoré zodpovedali tomu, čo pôvodní žalobcovia ako aj ich právni predchodcovia reálne a nerušene užívali od roku 1967 ako vlastné. Čo sa týka parcely, na ktorej je postavená veranda parc. č. XX/X, do tohto žalovania 1/ a 2/ nemajú čo zasahovať, pretože predmetná veranda bola postavená na spoločnom dvore p. I. a T., a nie žalovaných 1/ a 2/. Preto sa stotožňuje s dôvodmi uvedenými v podanom dovolaní.

6. Dovolatelia vo svojom vyjadrení uviedli, že na podanom dovolaní trvajú, považujú ho za dôvodné a v celom rozsahu opodstatnené. Navrhujú preto, aby dovolací súd dovolaniu v celom rozsahu vyhovel.

7. Následne okresný súd uznesením z 22. novembra 2023 č. k. K3-15C/19/2011-492 rozhodol tak, že v konaní sa pokračuje s dedičmi pôvodne žalovaného 1/ G.. I. I., narodený Z., ktorými sú: K. a IL. nakoľko pôvodne žalovaný 1/ zomrel počas konania, teda skôr, ako sa konanie vo veci právoplatne skončilo a ide o majetkový spor. Súd prvej inštancie posúdil, že môže v konaní pokračovať s jeho právnymi nástupcami.

8. Žalovaní 1a/ a 1b/ vo svojich vyjadreniach k dovolaniu zhodne uviedli, že považujú napadnutý rozsudok odvolacieho súdu za zákonný a vecne správny. Navrhujú preto dovolanie odmietnuť, resp. ho ako nedôvodné zamietnuť.

9. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala strana sporu v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je treba odmietnuť, a to z nasledujúcich dôvodov:

10. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

11. Dovolatelia vyvodzujú prípustnosť ich dovolania z ust. § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

12. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

12.1. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis, alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

13. V zmysle § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

14. Pre všetky tri procesné situácie, v ktorých § 421 ods. 1 CSP pripúšťa dovolanie, má mimoriadny význam obsah pojmu „právna otázka“, a to ako dovolateľ túto otázku zadefinuje a špecifikuje v dovolaní. Otázkou relevantnou z hľadiska § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna, nie skutková otázka. Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu, ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine, ako aj o otázku procesnoprávnu, ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení. V prípade dovolania podaného v zmysle tohto ustanovenia je procesnou povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, o ktorú z možností uvedených v § 421 ods. 1 písm. a) až c) CSP ide, teda z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania (porovnaj napríklad 1Cdo/126/2017, 1Cdo/206/2017, 1Cdo/208/2016, 2Cdo/203/2016, 3Cdo/235/2016, 3Cdo/132/2017, 4Cdo/14/2017, 4Cdo/89/2017, 4Cdo/207/2017, 7Cdo/20/2017, 8Cdo/186/2016, 8Cdo/78/2017, 8Cdo/221/2017).

15. Pokiaľ procesná strana v dovolaní, prípustnosť ktorého vyvodzuje z § 421 ods. 1 CSP, nevymedzí právnu otázku, ktorá v dovolacom konaní ešte nebola vyriešená, dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na predpokladoch alebo domnienkach, ktorú otázku, a ktoré rozhodnutia mal dovolateľ na mysli. V opačnom prípade by jeho rozhodnutie mohlo byť neefektívne a nedosahujúce zákonom predpokladaný cieľ. V prípade absencie vymedzenia právnej otázky a nekonkretizovania podstaty právnej otázky, nemôže najvyšší súd pristúpiť ani k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd. V opačnom prípade by uskutočnil procesne neprípustný svojvoľný dovolací prieskum priechiaci sa nielen, vo všeobecnosti, novej koncepcii právnej úpravy dovolania a odvolacieho konania zvolenej v CSP, ale konkrétne aj cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 CSP (porovnaj 3Cdo/6/2017).

16. Nevyhnutným predpokladom, aby dovolací súd mohol posúdiť prípustnosť dovolania v zmysle § 421 ods. 1 CSP, je konkrétne označenie právnej otázky, ktorú podľa dovolateľa odvolací súd riešil nesprávne. Najvyšší súd uvádza tiež to, že pokiaľ dovolateľ namieta nesprávnosť alebo nepodloženosť niektorých skutkových záverov súdov, neprípustne tým predkladá na dovolací prieskum skutkové, nie právne otázky. Dovolací súd je pritom viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP).

17. Otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 písm. a), b) a c) CSP môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu, (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu, (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Otázkou relevantnou podľa tohto ustanovenia môže byť len právna otázka, na ktorej spočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu. Otázky síce riešené súdmi v priebehu konania, avšak netvoriace základ ich rozhodnutí, nemajú relevanciu v zmysle tohto ustanovenia. Predmetná otázka musí byť zároveň procesnou stranou nastolená v dovolaní. Právne otázky, dovolateľom v dovolaní nenastolené a nepomenované, nemajú relevanciu z hľadiska prípustnosti dovolania podľa tohto ustanovenia.

18. Dovolací súd poukazuje aj na uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej aj len ústavný súd) zo 14. apríla 2022 sp. zn. I. ÚS 215/2022-15, ktorý uviedol, že:... „k odmietnutiu dovolania pre nesplnenie náležitostí zadefinovania dôvodu prípustnosti mimoriadneho opravného prostriedku, ústavný súd považuje za potrebné dodať, že aj keď jeho súčasná judikatúra uprednostňuje materiálny prístup k vymedzeniu dovolacích dôvodov zo strany najvyššieho súdu (I. ÚS 336/2019, IV. ÚS 479/2021), dovolací súd si bez náležitého vymedzenia právnej otázky dovolateľom nemôže túto otázku vyabstrahovať z dovolania sám (II. ÚS 291/2021). Ústavne konformné riešenie vyžaduje, „aby právna

otázka z dovolania jasne vyčnievala a takisto aby z dovolania vyčnievalo aj právne posúdenie veci, ktoré pokladá dovolateľ za nesprávne s uvedením toho, v čom má spočívať táto nesprávnosť..." Sťažovateľ, resp. jeho advokát „preto musí pripraviť jasné, vecné a zmysluplné vymedzenie namietaného nesprávneho právneho posúdenia spornej právnej otázky." (I. ÚS 115/2020)."

19. Vo svetle horeuvedeného pristúpil dovolací súd k preskúmaniu prípustnosti podaného dovolania z hľadiska jeho obsahu, vymedzeného dovolateľmi.

20. Z obsahu dovolania žalobcov je možné vyvodiť právne otázky:

1/ že už samotná kúpna zmluva z 27. novembra 1967 bola titulom svedčiacim o vstupe ich právnych predchodcov do oprávnenej držby. Odvolací súd sa sústredil len na gramatický výklad zmluvy, a keďže mal za to, že zmluva neobsahovala rozdelenie nehnuteľnosti tak, ako sa ho povodní žalobcovia domáhajú, poprel existenciu akéhokoľvek titulu vydržania a vstupu do oprávnenej držby (ďalej ako „otázka č. 1/");

2/ že hypotéza právnej normy pri vydržaní vyžaduje len splnenie podmienky oprávnenej držby po dobu desať rokov, žiadne ďalšie podmienky pre dôsledok stanovený v dispozícii (nadobudnutie vlastníctva) nestanovuje (ďalej ako „otázka č. 2/").

21. Čo sa týka otázky č. 1/, z námietok dovolateľov vyplýva, že v danom prípade ide o otázku skutkovú. Dovolatelia preto nesprávne právne posúdenie veci odôvodňujú spochybnením skutkových zistení, ku ktorým dospeli súdy nižších inštancií. Dovolací súd zdôrazňuje, že taká v dovolaní nastolená otázka, ktorá má skutkovú (nie právnu) povahu, nemôže byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 CSP a nemôže viesť k založeniu prípustnosti dovolania žalobcov v zmysle tohto ustanovenia.

21.1. Riešenie skutkovej otázky (quaestio facti) je v civilnom sporovom konaní spojené s obstarávaním skutkových poznatkov súdu v procese dokazovania. Pri jej riešení sa súd zameriava na skutkové okolnosti významné napríklad z hľadiska toho, čo a kedy sa stalo alebo malo stať, čo (ne)urobil žalobca alebo žalovaný, čo (ne)bolo dohodnuté, či a aké skutočnosti nastali po konaní (opomenutí konania) niektorej fyzickej alebo právnickej osoby, čo obsahuje určitá listina, čo vypovedal svedok, čo uviedol znalec. S istým zjednodušením možno konštatovať, že otázkou skutkovou (faktickou) je pravdivosť či nepravdivosť skutkových tvrdení procesných strán. Na rozdiel od toho riešenie právnej otázky (quaestio iuris) prebieha v procese právneho posudzovania veci, pri ktorom súd uvažuje o určitej právnej norme, zamýšľa sa nad možnosťou (potrebou) jej aplikácie, skúma jej obsah, zmysel a účel, normu interpretuje a na podklade svojich skutkových zistení (to znamená až po vyriešení skutkových otázok) prijíma právne závery o existencii alebo neexistencii dôvodu pre aplikovanie predmetnej právnej normy na posudzovaný prípad (3Cdo/218/2017, 3Cdo/150/2017, 4Cdo/7/2018, 4Cdo/32/2018, 7Cdo/99/2018).

22. Dovolací súd zastáva názor, že vyhodnotenie skutkového stavu, či účastníci predmetného konania vstúpili do oprávnenej držby s ohľadom na skutkové okolnosti daného prípadu, resp. posudzovaním dôkazov - kúpnej zmluvy, je otázkou skutkovou a jej riešenie jednoznačne vychádza zo skutkových zistení zodpovedajúcich tomu-ktorému prípadu. Zodpovedanie predmetnej otázky je výsledkom vykonaného dokazovania v danom spore. Tým, že dovolatelia sa nestotožňujú so závermi odvolacieho súdu v podstate spochybňujú jeho skutkové závery.

22.1. Uvedené odôvodnenie dovolania podaného z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci a samotná polemika dovolateľov s rozhodnutím odvolacieho súdu však nepredstavuje vymedzenie právnej otázky tak, ako to predpokladá § 421 ods. 1 CSP v spojení s § 432 ods. 2 CSP. K tomu dovolací súd považuje za potrebné poznamenať, že právnym posúdením veci je aplikácia práva na zistený skutkový stav. Je to činnosť súdu spočívajúca v podradení zisteného skutkového stavu pod príslušnú právnu normu, ktorá vedie súd k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Súd pri právnom posúdení veci však rieši právne otázky, nie skutkové, preto nemožno dovolanie podané pre nesprávne právne posúdenie veci odôvodniť spochybnením skutkových záverov odvolacieho súdu, ktorých riešenie predchádzalo riešeniu právnych otázok.

22.2. Odvolací súd v odôvodnení napadnutého rozsudku vyhodnotil, „že ak v notárskej zápisnici z 27. 11. 1967 nebol ako predmet prevodu výslovne uvedený spoluvlastnícky podiel k nehnuteľnosti parc. č. XX/X, ani k žiadnej inej nehnuteľnosti existujúcej v čase uzavretia zmluvy, zapísanej v katastrálnom

operáte a tvoriacej podielové spoluvlastníctvo pôvodných vlastníkov prevádzaných pozemkov, nie je možné právnym výkladom notárskej zápisnice, ktorá je verejnou listinou, dospieť k záveru, že by predmetom prevodu vlastníckeho práva bola aj konkrétna časť inej nehnuteľnosti, nespomenutej v tomto dokumente. Tento záver odvolacieho súdu sa vzťahuje aj na neurčitú formuláciu časti zmluvy v doslovnom znení „rodinný dom v J. č. d. XX s dvorom v rozdelenom stave“. Z textu zmluvy nie je možné vyvodiť, že sa týka reálne vyčleneného podielu z právne existujúcej nehnuteľnosti parc. č. XX/X. Preto podľa názoru odvolacieho súdu žalobcovia nemôžu úspešne odvodiť vstup do oprávnenej držby z kúpnej zmluvy z 27. 11. 1967. Na tejto skutočnosti nič nemenia ani výpovede svedkov, vypočutých v konaní, najmä výpoveď svedka T., na ktorú sa žalobcovia odvolávajú. So zreteľom na všetky uvedené okolnosti dospel odvolací súd k záveru, že žalobcovia nepreukázali existenciu právneho titulu, ktorý by bolo možné považovať za dôvod vstupu do oprávnenej držby ich alebo ich právnych predchodcov. Tým zároveň nedokázali splnenie podmienok vydržania v rozsahu tej časti súčasnej parcely č. XX/X, ku ktorej žiadali určiť vlastnícke právo, teda k novovytvoreným parcelám parcelné č. XX/X a XX/X." Preto námietky dovolateľov týkajúce sa spochybňovania skutkových zistení a skutkových záverov považuje dovolací súd za neopodstatnené. Navyše, úlohou dovolacieho súdu v rámci dovolacieho konania nie je riešenie skutkových otázok, pretože dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP).

23. Dovolatelia pri otázke č. 1/, ako už bolo uvedené vyššie, konkrétne nevymedzili právnu otázku, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, a ktorú odvolací súd riešil nesprávne, nakoľko išlo o otázku skutkovú. Takáto otázka nemôže byť relevantná ani z hľadiska § 421 ods. 1 CSP a nemôže viesť k založeniu prípustnosti dovolania žalobcov v zmysle tohto ustanovenia.

24. Čo sa týka otázky č. 2/, dovolací súd, ako už bolo uvedené, pre účely tohto dovolacieho konania opätovne zdôrazňuje, že pri dovolacej námietke v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí ísť o otázku, na vyriešení ktorej spočívalo napadnuté rozhodnutie. Dovolací súd má za to, že záver napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu sa teda v okolnostiach tohto dovolacieho konania netýkal len vyhodnotenia, či pri vydržaní sa vyžaduje len splnenie podmienky oprávnenej držby po dobu desať rokov, keďže po vyhodnotení skutkových okolností danej veci odvolací súd dospel k záveru, že žalobcovia nepreukázali existenciu právneho titulu, ktorý by bolo možné považovať za dôvod vstupu do oprávnenej držby ich alebo ich právnych predchodcov. Tým zároveň nedokázali splnenie podmienok vydržania v rozsahu tej časti súčasnej parcely č. XX/X, ku ktorej žiadali určiť vlastnícke právo, teda k novovytvoreným parcelám parcelné č. XX/X a XX/X.

24.1. Už z tejto argumentácie súdov nižšej inštancie je zrejmé, že dovolaním napadnuté rozhodnutie nespočívalo na vyriešení predmetnej otázky, nakoľko už odvolací súd vyhodnotil, že v danom konaní nebolo preukázané, že dovocatelia alebo ich právni predchodcovia vstúpili do oprávnenej držby pri posudzovaní vydržania predmetných nehnuteľností.

24.2. Je teda zrejmé, že v tomto prípade nejde o právnu otázku, od ktorých by záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu. V dôsledku toho, pokiaľ ide o túto otázku, nebol splnený predpoklad prípustnosti dovolania vyplývajúci z § 421 ods. 1 CSP.

25. Je možné v tejto súvislosti uzavrieť, keďže rozhodnutie odvolacieho súdu nezáviselo a nemohlo ani závisieť len od riešenia takto dovocatelmi nastolenej otázky č. 2/ uvedenej v dovolaní, dovolací súd dovolanie žalobcov v tejto časti ako neprípustné odmietol.

26. Dovolací súd si plne uvedomuje, že by bolo v rozpore s princípmi spravodlivého procesu, pokiaľ by sa pri posudzovaní dovolania uplatňoval prílišný formalizmus. V rozpore s týmito princípmi ale nie je prístup majúci na zreteľ, že ustanovenia CSP vyžadujú istú mieru formálneho a obsahového vyjadrenia dôvodov, z ktorých procesná strana vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania. Otázka č. 2/ relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 písm. a) CSP nie je otázkou, len na ktorej riešení odvolací súd založil svoje rozhodnutie, a teda sa nepovažuje za otázku zásadného právneho významu.

27. Je možné v tejto súvislosti uzavrieť, keďže rozhodnutie odvolacieho súdu nezáviselo a nemohlo ani závisieť len od riešenia takto dovocatelmi nastolenej otázky č. 2/ uvedenej v dovolaní, dovolací súd

dovolanie žalobcov v tejto časti ako neprípustné odmietol.

28. Dovolací súd preto konštatuje, že prípustnosť dovolania uplatneného dovolateľmi podľa ustanovenia § 421 ods. 1 CSP nie je daná. Preto dovolací súd dovolanie žalobcov 1/ až 4/ odmietol v zmysle § 447 písm. f) CSP.

29. Najvyšší súd rozhodnutie o trovách dovolacieho konania neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

30. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.